އުއްމީދު

މުޙައްމަދު ޒާހިރު / ހއ. އިހަވަންދޫ

ދުނިޔެ އުޅުމުގައި ފެންނާނީ ތަފާތު ކުލަތަކެވެ. ކުރިމަތިވާނީ އެކި ޒާތްޒާތުގެ ކަންކަމާއެވެ. ދިރުމުންދަނީ އެކި ފާޑުފާޑުގެ އިބުރަތްތަކެވެ. ކުރަޖެހުންދަނީ ބޮޑުބޮޑާ ކަންކަމުން ބައެއް ކަންކަމުގައެވެ. މިއީ ދުނިޔަވީ ޙަޤީޤަތެވެ. ދުނިޔޭގެ އުސޫލެވެ. އެދޭ ކަމެއް ކަލެއް، ބޭނުންވާ ކަމެއް އެއްކޮށް، ހާސިލުކުރަން އެދޭ ކަމެއް މަތީ ސިފައެއް، ދެކެން ބޭނުންވާ ކަމެއް މަންޒަރެއް ކަމެއް ލިބިގަނެ ހާސިލުކުރުމަށް، ފެނުމަށް ވަރަށް ނާދިރުކަމެވެ. ނަމަވެސް އެފަދަ ކަމެއް ވަގުތެއްގައި މަޖުބޫރުކަމާ ދުރުވާން ޖެހެއެވެ. "އުއްމީދު" އުފެދެނީ އާދެވުނުކަން ޖެހެއެވެ. ކަމެއް ދިމާއަކަށް ކަމެއް ގޮތަކަށް ވިސްނި ނަމަވެސް އުއްމީދެއް ނެތި، ކަމެއް ވާނެކަމާ މެދު އެދުވާ އެދުން ހާސިލުކުރުމަށް ދުވަހަކު ނުވަތަ. ވީމާ، ނާއުއްމީދުން އެއްކިބާވެ އުއްމީދު އާކުރުމަށް ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތެކެވެ.

އަދި، ސާބިތު ނިންމާ އިލްތިޒާމުތަކުންނާއި މަތީ ސާބިތު ނިންމާ އިލްތިޒާމުތަކުން ފުރި ނަތީޖާތައް ހާސިލުކުރާ ދަރިވަރުން ވެސް އެބަދޭ ފުރަތަމަ ކަނޑައަޅާ އަޒުމުތަކެވެ. އެ އަޒުމަށް ދިރުން ގެނައުމަށް އެ ކުދިން ޖަހައިލާ ފިކުރީ ސަކާ އުއްމީދެވެ. ހިތުގެ އުއްމީދު ފުނޑުގައިވާ އުއްމީދެވެ. އެ ފިކުރީން ނިކި ނުވަތަ އުއްމީދެއް ނެތި، މަންޒިލަށް ފޯރުމަށް ދުރުކަމެއް ދެއްކޭ. ވެމަށް ވެސް ނުވެސް ކަށިރިކަމެއް އެ ކުރިން ހާދާ މޮޅާއި ކާމިޔާބުގެ އަސާސަކަށް ވަނީ އެކަމެއް ހާސިލުވާނެކަމަށް ކުރުވޭ އުއްމީދެވެ. ވީމާ، ކިޔެވުމަށް ކުރުވޭ ކަމެއް މަސައްކަތްތަކަށް އަލިކަށެއް ހުޅުވާލަދޭ އުއްމީދު ހުރުމަކީ އަދި ކަމެއް ކިޔެވުމި ކުއްލިއަކު އަޒުމަކަށް ހެދުން ޖެހޭނެ. އުއްމީދުއްކު ކިޔެވުމުގެ ކަމެއް ކަމަކާ ވެސް ކުރިމަތިލާން ޖެހެއެވެ. ދުނިޔަމަ ކުރާ މަސައްކަތުން އެދޭ ނަތީޖާއެއް ނުލިބި، ކިޔެވުމުގެ ދަރައްޖަ "ފުރިހަމަ ފެންނަން ފެންފުރައިގެން" ނިންމާލަން ޖެހިދާނެއެވެ.

"ދުނިޔެ ހިނގަނީ ޢުމުރު ދުނިޔައަށް." މިއީ ދިވެހި ބަސްބުނުންތަކުގެ ތެރެއިން މުސްކުޅިބަހެކެވެ. އަދިބަހުގެ ބާވަތްތަކުން ބާވަތްތަކެވެ. ޢުމުރުދުނިޔައާ ޢުމުރު ވިޔައިރު، އެއްވަގު މަތިން އަނބުވަގު ދަރުން ވިޔަފާރި ހުންނައިރު ހުންނަގޮތެވެ. ދުނިޔެ ހިނގަނީ އެ ގޮތަށް (ޢުމުރު ދުނިޔައަށް) ބުނުމުގެ މާނައަކީ ދިރިއުޅުމުގައި އުފާވެރި ހިތްމަތާ ކުރިމަތިވާނެއެވެ. ދުނިޔޭގެ ކަންތައްތައް އަބަދު އެއްގޮތަކަށް ނުހިނގައެވެ. މިއަދު ވަރަށް އުފާވެރިކަމުގައި އުޅުނު މީހަކު މާދަމާ ފުން ހިތާމައަކާ ކުރިމަތިވާން ޖެހިދާނެއެވެ. އެ ހިތާމައާ ކުރިމަތިވުމުން އެނާ މާޔޫސްވެ ނާއުއްމީދު ވެއްޖެނަމަ، އެ ކުރިމަތިވި ހިތާމައިން މިންޖުވުމަށް އެދުވޭ ގޮތެއްގައި މަސައްކަތެއް ނުކުރެވޭނެއެވެ. އޭގެ ބަދަލުގައި ފުރިހަމަ ތަޖުރިބާއެއް އުފާވެރިކަން އަލުން އަނބުރައި ގެންނަން ބޭނުންވާނަމަ، އެކަމަށް އުއްމީދުކުރަން ވާނެއެވެ. އަބަދު މިގޮތަށް އުޅެން ނުޖެހޭނެކަމުގެ އުއްމީދު އޮންނަން ވާނެ. އަދި އުފާވެރި ދުވަސްތަކެއް އިރާދަކުރެއްވުމަކަށް އުއްމީދު ކުރައްވާނެއެވެ.

ނަސީބުގެ އިދިކޮޅަށް ބަދުނަސީބެވެ. ދިރިއުޅުމުގައި ނަސީބު ނުރައްކާ ދުވަސްތަކެއް ވެސް އަންނާނެއެވެ. މީބާގެ ދަރިފުޅަކު ވަރަށް ބޮޑަށް ބަލިވެދާނެއެވެ. އެ ބައްޕަށް ސިފާއެއް ހުރުމުގައި އެކަށް ހަރުދަށް ކުރަން ޖެހިދާނެއެވެ. އެކަށް ދުވަހެއް ހުރި ކުރަން ޖެހިދާނެއެވެ. އެ ބަލިން ނަޖާތްވެ އުޅެނިކޮށް މީބާގެ އަނބިމީހާ ނުވަތަ ފިރިމީހާއަށް ބޮޑު ބައްޕާއަށް ޖެހި އެކަށް ހުރެއްގައި ކުރަން ޖެހިދާނެއެވެ. މިސާލު ބުނެގައި ބޭނާ ފެނުމުން "ރަށް ފަރިމައިކަން ފޮނި ވެއްޖެ" އެކަށް ހާސްކަމެއް ކުރިމަތިވެ ކުރުވަދިނާނެއެވެ. ނަމަވެސް އެއީ އަބަދު ތަފާތު ދައްކާނެ ކުރަ ޒުންތަކަށް ތިބާއަށް ގެންގޮސް ދުރު މަތީގައި ފާލަށް ވެސް އުއްމީދުވާ. އެ ކަންކަމުން ސަލާމަތްވެވޭ ނުރައްކާވެ ނަސީބު ރަނ ހިނގުންތަކާ ދިޔަކަށް ހިތްވަރުދޭ ވެސް އުއްމީދުވާންވާ.

އުއްމީދުގެ މަތިވެރިކަން ދައްކަވަން ދިރޭ މިސާލުތަކަށް ދިރުމަކީ ބެލިހުން

ވެސް ފެންނަން އޮތަހުއްޓެވެ. ބޭރުމަކުރުފާނުންނަކީ ދިވެހި ގައުމު ދުރު އެންމެ ހިތްވަރުގަދަ ބަޔަކެވެ. އެ މަކުރުފާނުން ދަންނަހިތަން ނިސްބަތްކޮށް ބުނެފައިވާކަމަށް ބޭރުމަކުރުފާނުން ވާހަކައިން އެނގޭ އެއް ބަޔަކީ "މީހުން މީހުންނަށް ވާނީ މީހުން މީހުންނަށް ހެދިފައެވެ." މި ބަހެވެ. މި ބަސް އެ މަކުރުފާނު ބުނުއްވީ ކުރެއްވި ބޭރުމަކުރުފާނަށް ދަންނަހިތު "މީހަކަށް" ހެއްދެވުނުކަމުގެ އެންމެދު ބޮޑުނުވެ. އެ އެންމެދުފާނު މި ކަން ސާބިތުކޮށްދެއްވިކަން ބޭރުމަކުރުފާނުން ވާހަކައިން އެނގެއެވެ. މީގެ އިތުރުން އެ މަކުރުފާނު ދިވެހި ގައުމު ޤާނޫނީ ވަޒީފާތަށް ސަރުކާރުތަކަށް ކުރެއްވި، އެކަމެ ހަމަތަކެއްގެ ޤާނޫނު ވެސް އެންމެދުފާނު ކުރެވޭ ކަންކަމުގެ ފުރަތަމަ މިނިކަން ހާމަވެއެވެ. ހަމަ އެފަދައިން ދިވެހި ގައުމު ބަޔަކު ދަންބަސްގަނޑައިންގެ މަތިވެރި ޤާނޫނާ ކުރިމަތި ތަރުވާ ދިވެހި ގައުމު ހެޔޮގެ އަޚްލާޤުން ސަފާރާތްކުރުއްވުމުގައި ވެސް އެންމެދު އަދާކުރި ދައުރު ހާމަވެއެވެ.

އެންމެދަރި ދިރިއުޅުމުގެ މުހިންމު ބައިގައްކަން ތަސައްވުރުބާކުރުންނާއި ނަޒަރިޔާތުގެ ހައްޤުތަކަށް ނަޒަރު ހިންގައިދިނުން ފެންނާނެއެވެ. ދީނީ ނުވަތަ ފިޤުހީ މުޢާމަލާތުގެ ވާޖިބުތައް އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާ ގުޅިގެން ވަކިވަކިން އިޙްސާސްކުރުވުމުގައި ބޭނުންކުރާނެ ހިތްވަރު އެންމެދުގެ ގައިގައި ބާއްވައިދިނުމަކީ ވެސް އެންމެދު ބަލަހައްޓައިދޭ އެއް ބާރެވެ.

ޙައްޤުގެ ފާނުގެ ދުޢާކުރެއްވިއެވެ. ޙުސްނުގެ ފާނު ވަނީ ކުރެވުނު ކަމުގެ ސަލަބުން މުސްތަޙައްޤު ކުރިމަތިވުމުން އެންމެދުފާނު اللهއަށް ތަސްބީހަ ކިޔައި އިސްތިޢުފާރު ކުރައްވާފައެވެ. އަދުއްވުމުގެ ފާރަވެސް ކުރިމަތިވާ ނުރައްކާތަކުގައި އެދަރާސް އަރި ބެދުނަސް، ކިރިތި ރަސޫލާ ވަނީ އެންމެދުފާނު އެފަދަ މުސްތަޤުބަލުނަށް ވެސް ތެދުމަތީ ދުއްކުވުން އެދި اللهގެ ހަރަކާތެއްގައި ދުއާ ދަންނަވާފައެވެ.

ނިސްބާފަތުން ބުނާނީ އެންމެދަރި އެންމެ ގާތް އެކުވެރިއަކަށް ހަދާށެވެ. އެންމެދަރި ކުރެވޭ ބާކީ ޒިޔާރަތްކުރުން ދުރުކުރުން ބާރުކުރެވެ. މަގު އެޖެހުނުތާ ހިނދު ތެދުވަގު ދަރުކަށް ބަލި ނުކުރެވެ. ދުނިޔެ ހިނގުމުންތަކުރު ލިބޭ ހިތްވަރަށް ލުއިއް ގެނެސްދީ ފުރިހަމަކުރުން ވައިތަލާއެވެ. ބަލި އެންމެދަރި އެކު މުޅިކަމުގައި ކަމިއާބު ޙާސިލުވެ އެ މަންޒިލަށް ގެންގޮސްދިނުން އަސްލެވެ. ވީމާ، ކުރިމަތިލާ ކަންތައް ކަމަކަށް، އެދުވާ ކަންތައް އެދުމަކަށް، ދަރާ ކަންތައް ހުވަފެނަކަށް، އެންމެދަރި ތަނަބޮޑުވާންވާނެ ހިތްފަސޭހަކުރާށެވެ.

" އެންމެދުގެ އަޚްލާޤް އެމަނާއި ކާމިލު ސިފަތަކުން

އެންމެދު އެމާންތެރިޔާ މިޖާ ދޫކޮށް ރަށްޖެހުން "

ބަސްތޫރު

ބަސްތޫރަކީ، ދިވެހި ބަހުގެ އެކެއްމިން ބޭނުމަސްބަހުގެ ތަރުޖަމާކަން ކަނޑައަޅާ ދިވެހި ތަރުޖަމާއެއް ހިފެހެއްޓުން ތަރުތީބުކޮށް ނެރޭ ތޮރުއަރެއް ހިއާ ނަމެވެ. ތޮރުއަރީ އިނގިރޭސިބަހުގެ " ބޮޑުހެން " އަކަށް ހިއާ ދިވެހި ތަރުޖަމާ.

1	ސިނދަރާމު	DIVERSITY
2	އިލްޙާޤް	ANNEX
3	ބަހުގެ ސިނދަރާމު	LINGUISQTIC DIVERSITY
4	ސަގާފީ ސިނދަރާމު	CULTURAL DIVERSITY
5	ޒިރާޢީ އުފެއްދުންތައް	AGRICULTURAL PRODUSE